

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสว่าง
อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสว่าง อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะมีความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีให้นำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร การบริหารจัดการความเสี่ยง

เป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

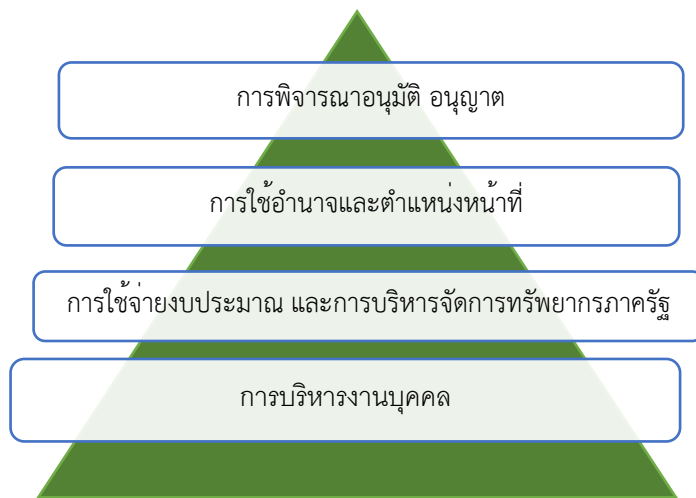
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กร มีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

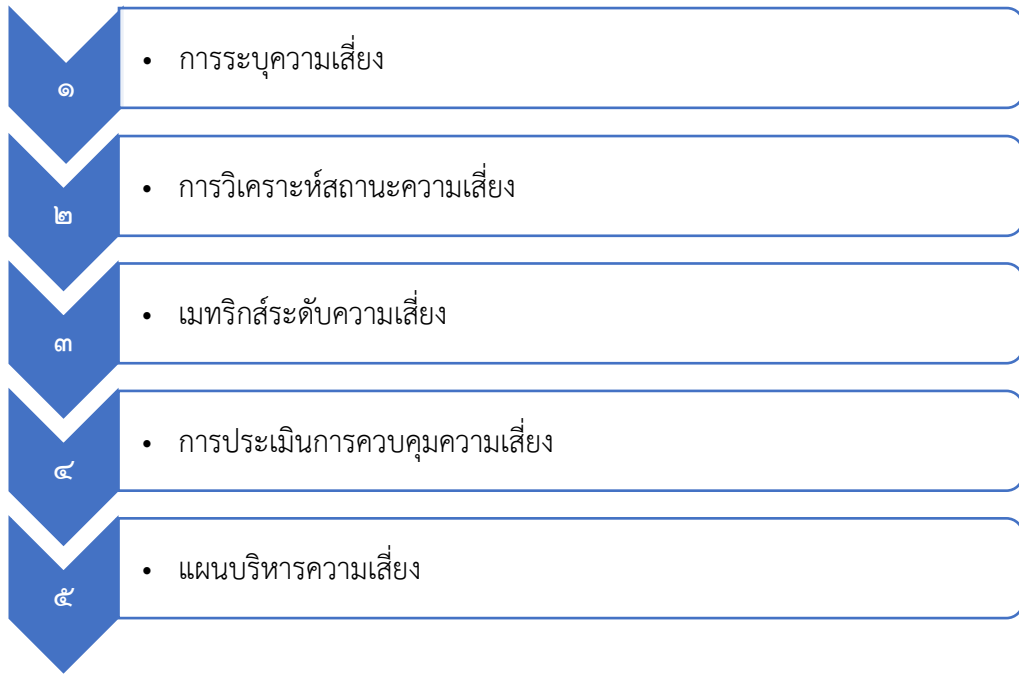
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรือ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก การพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
2. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
3. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ
4. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการบริหารงานบุคคล

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

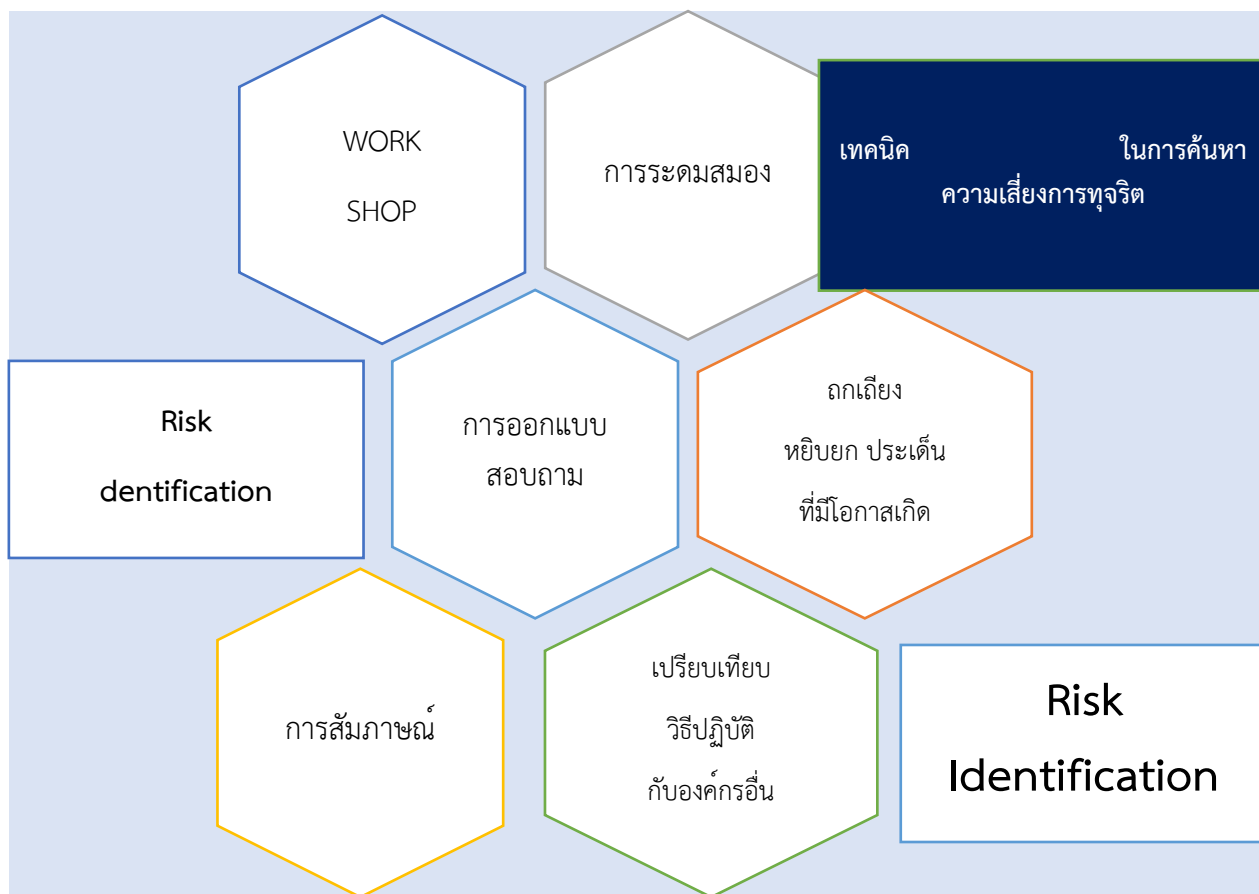
การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงานของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ 1 ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
--------------	---

Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้า ในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (คิด ล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข้เสมอ)
----------------	--

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๒๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๐ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๕ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๐ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่น ๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณา จากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

ระดับความเสี่ยง = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ
(Likelihood x Impact)

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงสีสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยงแต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสียหาย (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕
	๑	๒	๓	๔	๕

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) →

- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่
- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตในประเด็น ที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
<p>1. การอนุมัติ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวก ในการพิจารณา อนุญาตของทาง ราชการ พ.ศ. 2558</p>	<p>1. การเรียกรับเงินค่าตรวจ แบบ แปลนก่อสร้าง เพื่อออก ใบอนุญาต อ.1 2.หากนำแบบแปลนก่อสร้าง ที่มีไซ เจ้าหน้าที่หน่วยงานเป็น ผู้รับจ้าง เขียน จะต้องเสียค่า ดำเนินการ นอกเหนือจากค่า ทำเนียบให้กับ เจ้าหน้าที่</p>	<p>ต่ำ</p>	<p>ปัจจุบันหน่วยงานยังไม่พบว่าเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงดังกล่าวขึ้น เป็นการ คาดการณ์ว่า อาจเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงขึ้นในอนาคต หน่วยงานจึง ได้จัดทำมาตรการเพื่อควบคุม ป้องกัน ไว้ก่อน โดยมีมาตรการ ดังนี้ 1.ผู้บริหารทำการกับซัพเจ้าหน้าที่ ในเรื่องการ รับจ้างเขียนแบบแปลน หากหลีกเลี่ยงในการ รับจ้างเขียนแบบแปลนให้กับประชาชนได้ ให้ หลีกเลี่ยง แต่ถ้าไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้คิด ค่าจ้างในอัตราตามที่ กฎหมายกำหนด เพื่อไม่ เอาเปรียบประชาชน 2.หากพบการร้องเรียนเกิดขึ้นจากการรับจ้าง เขียนแบบแปลน จะทำการ ดำเนินโทษ ตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคล ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 3.เผยแพร่คู่มือสำหรับประชาชนเกี่ยวกับ กระบวนการขออนุญาตก่อสร้าง ตัดแปลง อาคาร หรือรื้อถอนอาคาร ผ่านเว็บไซต์ หน่วยงาน 4.จัดทำแผ่นพับ อินโฟกราฟิก ป้าย ประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการ บริการ ประชาชน และก่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลที่ หลากหลายช่องทาง 5.เผยแพร่คู่มือแนวปฏิบัติการจัดการเรื่อง ร้องเรียนการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ และช่องทางในการร้องเรียนการทุจริตและ ประพฤติ มิชอบของเจ้าหน้าที่ให้ผู้มาติดต่อ รับทราบ ในหลากหลายช่องทาง 6.ดำเนินการอย่างเคร่งครัดตาม 6.1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 6.2 กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2560</p>	

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตในประเด็น ที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
<p>2. การใช้อำนาจ ตามกฎหมาย / การให้บริการ ตามภารกิจ</p>	<p>การวางแผนวัน เวลา ล่วงหน้า ต่อ ผู้ประกอบการ ในการลงพื้นที่ ตรวจสอบ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ ผู้ประกอบการมี การเตรียมความพร้อมสำหรับการ ตรวจ ให้ผ่าน มาตรฐาน</p> <p>1.กรณีการขออนุญาต 2.การต่อใบอนุญาต ทำให้ ผู้ประกอบการผ่านตาม มาตรฐาน</p>	<p>ต่ำ</p>	<p>ปัจจุบันหน่วยงานยังไม่พบว่าเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยง ดังกล่าวขึ้น เป็นการคาดการณ์ว่า อาจเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงขึ้นในอนาคต หน่วยงานจึงได้จัดทำมาตรการ เพื่อควบคุม ป้องกัน ไว้ก่อน โดยมีมาตรการ ดังนี้ 1.กอง สาธารณสุขจะต้องจัดทำคู่มือหรือ มาตรฐานการปฏิบัติ เพื่อรองรับการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามกฎหมายและ ระเบียบข้อบังคับ 2.กองสาธารณสุขจะต้องจัดทำคู่มือ สำหรับ บริการประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาทำ ความเข้าใจก่อนการขออนุญาต/และการขอต่อ ใบอนุญาต 3.มีการเผยแพร่คู่มือทั้งสองฉบับผ่านช่องทาง ต่างๆ เช่น เว็บไซต์หน่วยงาน เป็นต้น 4.จัดทำแผ่นพับ อินโฟกราฟิก ป้าย ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแบบง่ายๆ ขึ้น เพื่อเป็น การ บริการประชาชน และเพื่อดึงดูดความ สนใจในการศึกษา ข้อมูล</p>	

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตในประเด็น ที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
3.การจัดซื้อจัดจ้าง	<p>1.ผู้รับประกอบการอาจมี ข้อเสนอต่อ คณะกรรมการแต่ ละชุด เพื่อให้ได้งาน ตามที่ตน ต้องการ เช่น การเข้ามามีส่วน ในการกำหนดแบบรูปรายการ งาน ก่อสร้าง โดยเสนอ ผลตอบแทนให้กับผู้มี ส่วน เกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้าง ก่อนมี การจัดทำร่างขอบเขต งานก่อสร้าง การ กำหนดราคา เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการ ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อ การ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ไปจน สิ้นสุด กระบวนการ และทำให้ หน่วยงานได้งาน ที่มีคุณภาพไม่ เป็นไปตามงบประมาณที่ตั้ง ไว้</p> <p>2.เกิดการเอื้อประโยชน์ต่อ ผู้ประกอบการ รายใดรายหนึ่ง และกลายเป็นการผูกขาด การ รับจ้างกับผู้ประกอบการรายเดียว</p>	ต่ำ	<p>ปัจจุบันหน่วยงานยังไม่พบว่าเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยง ดังกล่าวขึ้น เป็นการคาดการณ์ว่า อาจเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงขึ้นในอนาคต หน่วยงานจึงได้จัดทำมาตรการ เพื่อควบคุม ป้องกัน ไว้ก่อน โดยมีมาตรการ ดังนี้</p> <p>1.ควบคุม กำกับ ดูแล ให้บุคลากรปฏิบัติตาม อย่าง เคร่งครัด ตาม</p> <p>1.1 พระราชบัญญัติการจัดซื้อ จัดจ้าง และการบริหาร พัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐</p> <p>1.2 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการ จัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560</p> <p>1.3 หนังสือแจ้งเวียนที่เกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้าง</p> <p>2.ควบคุม กำกับ ดูแล ให้จัดทำ TOR งานซื้อ /การจัด ทแบบรูปรายการงานก่อสร้าง ก่อน ประกาศจัดจ้าง 3. ควบคุม กำกับ ดูแล ให้บุคลากรที่ รับผิดชอบงานพัสดุ ดำเนินการจัดทำ TOR/ แบบรูปรายการงานก่อสร้าง ทุก โครงการก่อน</p>	

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตในประเด็น ที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
4.การบริหารงาน บุคคล	1.คณะกรรมการฯ เอื้อ ประโยชน์ให้ ผู้เข้ารับการสรรหา รายใดรายหนึ่ง ด้วยการแจ้ง แนวทางในการสอบ สัมภาษณ์ และการสอบข้อเขียน 2.มีการเสนอผลประโยชน์ตอบ แท จากผู้สมัครสอบต่อ คณะกรรมการ สรรหา เพื่อแลก ต่อการได้รับการ สรรหาเข้า ทำงาน	ปานกลาง	1.เน้นย้ำคณะกรรมการฯ ในเรื่องของนโยบาย No Gift Policy และเรื่องของการรับทรัพย์สิน อันใดสำหรับ หน่วยงานตามมาตรา 128 แห่ง พ.ร.บ. ประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 2.เน้นย้ำให้คณะกรรมการฯ ผู้เกี่ยวข้อง วางตนเป็นกลาง ในเรื่องการสรรหาบุคลากรเข้า ทำงานในหน่วยงาน 3.จัดทำประกาศ เรื่อง แนวทางการใช้ดุลพินิจ ในการ บริหารงานของผู้บริหาร และการ ปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อเป็นการลดการใช้ ดุลยพินิจเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ ของคณะ กรรมการฯ	

- หมายเหตุ : 1. กรณีหน่วยงานที่ไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
ให้ระบุว่า “ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับทรัพย์สินในกระบวนการงาน อนุมัติ อนุญาต เนื่องจากไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตาม
พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558”
2. ต้องระบุให้ครบทุกประเด็น ***